

Napredak i izazovi
Nezavisne komisije za medije:

MONITORING IZVEŠTAJ 2024

Autori: Gzim Shala i Florian Smajli

Urednici: Ehat Miftaraj i Betim Musliu

Sprovodi:

Podržava:

Par reči o KIP:

Kosovski institut pravde je nevladina i neprofitna organizacija javne politike i ekspertska organizacija specijalizovana u sektoru pravosuđa.

KIP
Ul. Ilaz Agushi, Priština
E: info@kli-ks.org
Mart 2025.

Nijedan deo ovog materijala ne sme da se štampa, kopira i reprodukuje u bilo kom obliku, niti na bilo koji način elektronski ili štampano, ili u bilo kom drugom obliku reprodukcije bez dozvole Kosovskog instituta pravde.

Objavlivanje ovog izveštaja podržala je Misija OEBS-a na Kosovu. Stavovi izraženi u ovoj publikaciji su stavovi autora i ne predstavljaju nužno stavove OEBS-a.

SKRAĆENICE

OEBS

Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju

NKM

Nezavisna komisija za medije

KIP

Kosovski institut pravde

SK

Skupština Kosova

PMU

Pružalac medijskih usluga

PAVMU

Pružaoци audiovizualnih
medijskih usluga

PU

Pružalac usluga

APRK

Agencija za privredne registre
Kosova

KR

Kancelarija za reviziju

RTK

Radio-televizija Kosova

UNK

Udruženja novinara Kosova

Sadržaj

1. Rezime	5
2. Metodologija	6
3. Analiza i nalazi	7
3.1. Sastav NKM.....	7
3.2. Efikasnost rada NKM	7
3.3. Transparentnost i odgovornost.....	8
3.4. Rezime nalaza Kancelarije za reviziju	9
3.5. Nefunkcionisanje i raspuštanje Odbora za žalbe (OŽ)	10
3.6. Podzakonski akti i uključivanje javnosti u donošenje odluka	11
3.7. Nadgledanje i sankcionisanje.....	12
3.7.1. NKM planira i opredeljuje resurse za nadgledanje onlajn medija tokom predstojeće izborne kampanje u skladu sa novim Zakonom o opštim izborima.....	14
3.8. Postupanje po žalbama.....	15
3.9. Naplata dugova	15
3.9.1. Izazovi u naplati dugovanja RTK	16
3.10. Transparentnost vlasništva i koncentracije medija	17
3.10. Dostupnost podataka o raspodeli sredstava za oglašavanje	19
3.11. Digitalizacija	19
3.12. Resursi NKM	20
3.13. Napad na nezavisnost NKM	20
3.13.1. Pritisak koji dolazi od poslanika Skupštine Kosova	21
3.13.2. Novi zakon o NKM.....	22
4. Izvučene pouke	23
5. Preporuke	26
5.1. Preporuke NKM.....	26
5.2. Preporuke SK.....	26
5.3. Opšte preporuke	26
6. Aneksi.....	27
6.2. Aneks 1. Konsultovani instrumenti za prikupljanje podataka i ključni dokumenti.....	27
6.3. Aneks 2. Lista intervjua:	27

1. Rezime

Kosovski institut pravde (KIP), uz podršku Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS), nadgledao je Nezavisnu komisiju za medije (NKM) u periodu od juna do septembra 2024. godine, prateći njene sastanke i analizirajući odluke u vezi sa licenciranjem, sprovođenjem propisa, sankcijama i institucionalnim razvojem. Međutim, zbog različitih okolnosti, izveštaj obuhvata različite periode tokom 2024. godine. Iako je izrada izveštaja završena u septembru, neki relevantni dodaci su uneti pre njegove objave. Kroz prikupljanje podataka, pravnu analizu i razgovore sa zainteresovanim stranama, ovaj izveštaj ispituje transparentnost, nezavisnost i izazove NKM, ističući napredak i oblasti koje zahtevaju poboljšanje medijske regulative na Kosovu.

NKM je preduzeo mere za poboljšanje transparentnosti, uključujući pokretanje digitalne mape vlasništva i poboljšanje dostupnosti podataka o vlasništvu nad medijima. Međutim, odluke su i dalje teško dostupne na službenoj veb-stranici. Od januara do avgusta 2024. godine, NKM je održao osam sastanaka i izrekao sankcije u iznosu od 149.000 evra. Uprkos ovome, nisu sve odluke objavljene.

Od ponovnog sticanja kvoruma izborom novog člana u maju 2023. godine, NKM je odobrio sedam uredbi, od kojih su sve bile predmet javnih konsultacija pre usvajanja. Uz pomoć Misije Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) na Kosovu, KIP je izradio Uredbu o postupku za rešavanje žalbi u NKM, koju je NKM odobrio. Takođe, nakon usvajanja Zakona br. 08/L-228 o opštim izborima na Kosovu pojavile su se nove dužnosti za NKM, uključujući pripremu smernica kojima se uređuje kupovina vremena za emitovanje od strane političkih subjekata. Kao odgovor na to, KIP je besplatno izradio nacrt „Uredbe o obavezama pružalaca medijskih usluga tokom izborne kampanje“, koju je NKM odobrio.

Uprkos ovim naprecima, NKM se i dalje suočava sa nekoliko izazova. Broj nosilaca licenci povećao se šest puta od njegovog osnivanja, dok je broj zaposlenih ostao nepromenjen. Ova neravnoteža ističe potrebu za dodatnim ljudskim i posebno, tehnološkim kapacitetima, posebno u veštačkoj inteligenciji. Naplata dugova i dalje je stalni problem, uprkos određenim nastojanjima, s obzirom da nepodmireni dugovi trenutno iznose 672.245,83 evra¹.

Štaviše, članovi NKM trpeli su politički pritisak poslanika vladajuće stranke. Novi Zakon br. 08/L-289 o NKM, čiju ustavnost trenutno razmatra Ustavni sud, sadrži odredbe koje mogu ugroziti nezavisnost NKM.

Glavne preporuke

- **Osigurati transparentnost:** NKM bi trebalo da objavi sve svoje odluke na svom zvaničnom veb-sajtu na službenim jezicima;
- **Opredeliti odgovarajuće resurse:** Skupština Kosova (SK) trebalo bi da se pozabavi budžetskim zahtevima NKM, obezbeđujući da proširene nadležnosti budu podržane dovoljnim budžetskim resursima za ispunjavanje njegovih zakonskih obaveza;
- **Zaštiti institucionalnu nezavisnost:** SK mora da štiti ustavnu nezavisnost NKM i kroz zakone i kroz svoje postupanje;
- **Ojačati nastojanja za naplatu dugova:** Iako je postignut određeni napredak, NKM bi trebalo da nastavi sa nastojanjima da naplati neizmirena dugovanja.

---

¹ Napomena: Ova brojka odražava period kada je započeto pisanje izveštaja – septembar 2024. godine.

2. Metodologija

Da bi pripremio sveobuhvatan i analitički izveštaj o nadležnostima i funkcijama NKM, KIP je usvojio istraživački pristup mešovitim metoda. Svrha ovog izveštaja je da pruži detaljnu procenu načina na koji NKM izvršava svoje zakonske i regulatorne dužnosti, oslanjajući se na različite izvore podataka i metodologije istraživanja kako bi se osigurala holistička i nijansirana analiza. Značajan deo nalaza predstavljenih u ovom izveštaju proizilazi iz tekućeg i pažljivog praćenja aktivnosti NKM od strane KIP. Što se tiče ove godine, KIP je aktivno posmatrao i analizirao redovne sastanke NKM od januara, sa detaljnim izveštajima o ovim zasedanjima koji su stalno objavljeni na portalu „*Betimi për Drejtësi*“ (engleski: Oath for Justice – srpski: Zakletva za pravdu). Ovo redovno praćenje je KIP pružilo uvid iz prve ruke u procese donošenja odluka NKM, operativne izazove i reagovanja na ključna regulatorna pitanja.

Da bi se osigurala tačnost i širina izveštaja, KIP se nije oslanjao samo na podatke o sastancima. Osim toga, koristio je raznovrstan niz dodatnih izvora kako bi napravio potpuniju sliku o radu NKM. Konkretno, KIP je pomno pratio zvanični veb-sajt NKM i njegovo prisustvo na platformama društvenih medija, posebno na Fejsbuku. Prateći upotrebu ovih digitalnih kanala od strane NKM, KIP je napravio procenu koliko efikasno ova komisija komunicira sa javnošću, obezbeđujući transparentnost o njenim aktivnostima i glavnim dešavanjima. Ova analiza omogućila je bolje razumevanje strategija javnog angažmana NKM i načina na koji su one usklađene sa njegovim zakonskim obavezama da informiše i edukuje javnost.

Štaviše, KIP je aktivno izveštavao o značajnim događajima koji se odnose na mandat NKM, dodatno doprinoseći dubini istraživanja. Ažurirane vesti koje pokrivaju značajna dešavanja u regulatornim aktivnostima NKM objavljujane su na portalu „*Betimi për Drejtësi*“ (engleski: Oath for Justice, srpski: Zakletva za pravdu), obezbeđujući da javnost ostane informisana i uključena u rad komisije. Ovaj angažman u realnom vremenu o tekućim događajima dodatno je poboljšao tačnost i važnost izveštaja.

Pored javnog nadgledanja, KIP je podneo zvanične zahteve za informacijama Kancelariji NKM za komunikaciju sa javnošću. Ovim zahtevima traženi su konkretni podaci o napretku NKM u ispunjavanju njegovih regulatornih dužnosti i ažuriranju značajnih tekućih procesa. Informacije dobijene kao odgovor na ove zahteve obezbedile su koristan uvid koji je integrisan u izveštaj, doprinoseći jasnijem razumevanju kako NKM obavlja svoje regulatorne dužnosti. Ovi nalazi su bili ključni za procenu načina na koji NKM rešava izazove vezane za medijsku regulativu, transparentnost vlasništva i nadzor sadržaja.

Prepoznajući važnost uključivanja različitih gledišta, KIP je obavio niz razgovora sa ključnim zainteresovanim stranama, kako internim tako i eksternim za NKM.

Prikupljanjem stavova od raznih aktera, KIP je bio u mogućnosti da prikaže potpuniju sliku uloge NKM, kao i izazova sa kojima se susreće u regulisanju dinamičnog i često spornog sektora. Uključivanje spoljnih stavova takođe pomaže kontekstualizaciji rada NKM u širem političkom i društvenom ambijentu, obezbeđujući nijansiranije razumevanje njegove efektivnosti i ograničenja.

Ključna snaga ovog izveštaja jeste u korišćenju istraživačkog pristupa mešovitim metoda, koji kombinuje i kvantitativne i kvalitativne tehnike. Kvantitativni aspekt uključivao je prikupljanje i analizu podataka u vezi sa javnom komunikacijom NKM, brojem preduzetih regulatornih mera i statističkim trendovima u vlasništvu nad medijima i kršenjima sadržaja.

Sa kvalitativne strane, analiza KIP se fokusirala na razumevanje dubljih implikacija delovanja NKM, kroz analize dokumenata, razgovore i studije slučaja. Ovo je uključivalo ispitivanje narativa u vezi sa regulatornim odlukama NKM i percepcije zainteresovanih strana o njegovoj efektivnosti.

3. Analiza i nalazi

3.1. Sastav NKM

Od oktobra 2022. godine NKM nije imao funkcionalan kvorum, koji je obnovljen 24. maja 2023. godine, kada je Ljuljeta Aljiu izabrana za člana, što je omogućilo Komisiji da izabere svog predsedavajućeg.² Nefunkcionalnost NKM tokom otprilike sedam meseci stvorila je zaostale predmete koji su ostali nerešeni. Osim toga, NKM naglašava da je zaostatak takođe povećan za nekoliko pitanja koja su nastala i nerešena oko deset godina.³

Međutim, uprkos ponovnom sticanju kvoruma, NKM još uvek ne radi punim kapacitetom. prema zakonu⁴, NKM bi trebalo da ima sedam članova, dok je u vreme izveštavanja izabrano samo pet.

U 2024. godini raspisana su dva konkursa za podnošenje prijave za članove NKM. Međutim, oba konkursa su bila neuspešna, te nije postignut puni sastav Komisije.⁵

Činjenica da NKM ima kvorum za održavanje sastanaka i donošenje odluka ne bi trebalo da služi kao izgovor da se preostale pozicije ostave nepopunjene. Bila bi prikladnija kompletna Komisija u svom punom sastavu.⁶ Iako su odluke NKM pravno važeće, imale bi veći legitimitet ukoliko bi se donosile u punom sastavu NKM, koji čini sedam članova.

U vreme objavljivanja ovog izveštaja, mandat predsedavajućeg NKM g. Jetona Mehmetija je istekao.

3.2. Efikasnost rada NKM

Od početka godine do kraja avgusta 2024. godine NKM je održao osam redovnih sastanaka, čime je ispunjena zakonska obaveza koja proizilazi iz Zakona o NKM, kojim se predviđa da predsedavajući NKM mora sazvati sednicu najmanje jednom mesečno.⁷ Na ovim sastancima NKM je razmatrao različite slučajeve, uključujući preporuke Izvršne kancelarije u vezi sa kršenjima od strane nosilaca licenci, slučajeve licenciranja različitih subjekata, obnove licence, zahteve za promenu vlasništva, itd.

---

²„Ljuljeta Aliu-Krasniqi zgjidhet anëtare e Bordit të KPM-së“, Betimi për Drejtësi, 24. maj 2023 (videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/luljeta-aliu-krasniqi-zgjidhet-anetarestsee/Lanetarestsee>; (poslednji put pristupljeno 17. jula 2023).

³ Razgovor sa Besnikom Berišom, članom NKM.

⁴ Zakon br. 04/1-044 o Nezavisnoj komisiji za medije, član 10, stav 1.

⁵ „Dështon intervistimi për përzgjedhjen e dy anëtarëve të KPM-së, rekomandohet rishpallja e konkursit pasi një kandidatë u tërhoq nga gara“, Betimi për Drejtësi, 4. mars 2024. (Shih link: (Shih link). <https://betimiperdrejtesi.com/njekandidate-terhiqet-nga-gara-deshton-konkursi-per-perzgjedhjen-e-dy-anetareve-te-kpm-se/>). (Qasur për herë të fundit më 17 korrik 2024); „Komisioni Ad-hoc: S'ka mjaftueshëm kandidatë, KPM të rishpallë konkursin për dy anëtarë“, Betimi për Drejtësi, 12. qershor 2024. (Shih linkun: <https://betimiperdrejtesi.com/komisioni-ad-hoc-ska-mjaftueshemkandidate-kpm-te-rishpalle-konkursin-per-dy-anetare/>). (Qasur për herë të fundit më 17 korrik 2024).

⁶ Razgovor sa Kristijanom Bočërom – šefom Odseka za kulturu, štampu i komunikacije u nemačkoj ambasadi u Prištini.

⁷ Zakon br. 04/1-044 o Nezavisnoj komisiji za medije, član 15, stav 3.

KIP je pažljivo pratio sastanke NKM i njegov zvanični veb-sajt. Na ovih osam sastanaka, NKM je razmatrao ukupno 49 slučajeva u vezi sa pitanjima licenciranja subjekata i 53 slučaja koji uključuju navode o kršenju prava od strane korisnika licenci.

U periodu od 1. maja do 15. avgusta 2024. godine, na tri održana sastanka, NKM je doneo 18 odluka — od kojih je 12 uključivalo navode o kršenju od strane nosilaca licenci i šest u vezi sa pitanjima licenciranja. U 17 od ovih odluka, NKM je usvojio preporuku Izvršne kancelarije, dok je u jednom slučaju odbio preporuku.

Pored toga, NKM je formirao četiri pododbora, koji su formirani da analiziraju četiri pitanja, kao što su: 1) pitanje frekvencija i posebno onih u regionu, 2) nagomilani dugovi prema NKM, 3) promena vlasništva i 4) obaveze koje proizilaze iz Zakona o autorskim pravima. Za svaki od ovih pododbora pripremljeni su izveštaji koje je usvojio NKM.⁸

Kao što je pomenuto u prethodnom poglavlju, u NKM je stvoren značajan zaostatak u radu koji je Komisija morala da reši. Prema nekim sagovornicima, NKM je bio prilično efikasan u otklanjanju tog zaostatka i izvršavanju svih zadataka koji su ostali iz tog vremena, kao i onih koji su nastali tokom vremena.⁹ U međuvremenu, u vezi sa ciljevima rada rečeno je da je do sredine avgusta 2024. godine 60% njih već ispunjeno.¹⁰ Spoljni akteri takođe su istakli njihovu ocenu rada trenutnog sastava NKM¹¹, dok je kao zabrinutost istaknuto da NKM od 2. jula 2021. godine radi sa vršiocem dužnosti glavnog izvršnog direktora.¹²

4. Transparentnost i odgovornost

Što se tiče transparentnosti i odgovornosti, KIP je kontinuirano pratio i zvanični veb-sajt NKM i njegovu zvaničnu stranicu na društvenoj mreži 'Facebook'. Kao rezultat ovog praćenja, KIP je utvrdio da NKM preko ova dva kanala unapred obaveštava javnost o zakazivanju redovnih sastanaka i dnevnom redu za te sastanke. Osim toga, NKM je putem saopštenja za javnost uvek obaveštavao javnost o odlukama i drugim važnim događajima koji su se desili tokom tih sastanaka. Štaviše, svi ovi sastanci su bili otvoreni za javnost, kako je predviđeno Zakonom o NKM.¹³

U međuvremenu, problematičnije pitanje je objavljivanje odluka, koje još uvek nisu objavljene (sastanci održani u periodu od maja do avgusta).¹⁴ Međutim, većina odluka na ranijim sastancima ove godine je objavljena.

Još jedan problematičan aspekt je način na koji se odluke, koje su već objavljene, čine dostupnim, jer je pristup njima tehnički težak. Ne objavljuju se na zasebnom linku ili na drugi kategorisan način, već se objavljuju samo kao hiperlinkovi u najavama sastanaka. Ovaj problem proizlazi iz neadekvatnog dizajna zvaničnog veb-sajta NKM.

---

⁸Pisani odgovor Kancelarije NKM za komunikaciju sa javnošću, 9. septembar 2024.

⁹Razgovor sa Jetonom Mehmetijem - predsedavajućim NKM, Fitimom Veljiuom - članom NKM.

¹⁰Razgovor sa Farukom Redžajem – v.d. generalnog direktora NKM.

¹¹Razgovor sa Arditom Zejnulahu - izvršnom direktorkom AMPEK-a (Asocijacija nezavisnih elektronskih medija Kosova); Razgovor sa Fljakom Suroi – „Koha“; Razgovor sa Valjonom Ramadaniem - predsedavajućim skupštinskog Odbora za medije.

¹²Razgovor sa Isakom Šabanijem - članom skupštinskog Odbora za medije.

¹³*Ibid*, član 7, stav 4.

¹⁴Saopštenja NKM za sastanke održane u periodu maj-avgust, bez objavljenih odluka, (videti linkove: https://kpm-ks.org/lajmi_i_plot/3711; https://kpm-ks.org/lajmi_i_plot/3699; https://kpm-ks.org/lajmi3_i8plot; https://kpm-ks.org/lajmi_i_plot/3711), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

Isak Šabani, član Odbora za medije Skupštine Kosova (SK) iz opozicione stranke (Demokratska partija Kosova, *PDK*), smatra da bi zvaničan veb-sajt trebalo da bude osmišljen na način koji omogućava još efektivniju transparentnost, sa adekvatnom strukturom sa pravilnom kategorizacijom arhivskih informacija i trebalo bi da sadrži efikasniji modul gde bi stranke mogle da podnose žalbe.¹⁵ Međutim, kroz razgovore se iz NKM saznalo da je kompanija za izradu novog veb-sajta već angažovana, a očekuje se da će ona biti stavljena u funkciju do kraja 2024. godine.¹⁶

Stoga je NKM napravio poboljšanja u pogledu transparentnosti¹⁷ i većina ostalih ispitanika navodi da transparentnost ne nedostaje u NKM.¹⁸ Naime, spomenuto je da je NKM jedna od najtransparentnijih institucija¹⁹, uz naglašavanje činjenice da su sastanci NKM uvek otvoreni i da ih kontinuirano prati građansko društvo, u ovom slučaju KIP, kao i značaja koji se pridaje odgovaranju na zahteve za informacijama upućene NKM.²⁰ Pored toga, pokretanje digitalne mape, koja omogućava pristup podacima o korisnicima licenci NKM i njihovom vlasništvu, takođe je pomenuto kao pozitivan trend u ovom pogledu.²¹

5. Rezime nalaza Kancelarije za reviziju

U junu 2024. godine Kancelarija za reviziju (KR) objavila je Izveštaj o reviziji godišnjih finansijskih izveštaja Nezavisne komisije za medije za 2023. godinu.²² U izveštaju se u vidu nalaza ističe da je KR identifikovao oblasti u kojima bi se učinak mogao poboljšati, uključujući interne kontrole. U izveštaju se navodi da su njihovi testovi otkrili potrebu za poboljšanjem u rukovođenju ljudskim resursima.²³

Prema tome, iz ovog izveštaja proizašla je nova preporuka, koja će se pratiti tokom revizije naredne godine. Napominje se da nije bilo nalaza za 2022. godinu.

Što se tiče gorepomenutog nalaza izveštaja KR za 2023. godinu, u decembru 2023. godine, NKM je usvojio Uredbu br. 04_2023 o prihvatanju, imenovanju, oceni i disciplini izvršnog rukovodioca. NKM je 2024. godine raspisao javni konkurs za izvršnog direktora NKM dva puta zaredom. Prvi put konkurs nije uspeo jer nije bilo prijavljenih/kandidata koji su ispunjavali kvalifikacione kriterijume konkursa. U drugom oglasu proces je zastao na pola puta, jer su neki članovi Konkursne komisije podneli ostavke, što je dovelo do toga da se postupak nije mogao nastaviti, pa je konkurs poništen, ali se očekuje da će uskoro biti ponovo raspisan.

---

¹⁵Razgovor sa Isakom Šabanijem - članom skupštinskog Odbora za medije.

¹⁶Razgovor sa Jetonom Mehmetijem – predsedavajućim NKM; Razgovor sa Besnikom Berišom – članom NKM.

¹⁷Razgovor sa Imerom Muškoljajem – izvršnim direktorom SŠK; Razgovor sa Arditom Zejnulahu - izvršnom direktorkom *AMPEK* (Asocijacije nezavisnih elektronskih medija na Kosovu); Razgovor sa Jarmom Feliksom Helipinkingasom, šefom Odeljenja za vladavinu prava, pravna pitanja i ljudska prava, specijalnim predstavnikom EU.

¹⁸Razgovor sa Fljakom Suroi – „Koha“; Razgovor sa Valjonom Ramadaniem - predsedavajućim skupštinskog Odbora za medije; Razgovor sa Arditom Zejnulahu - izvršnom direktorkom *AMPEK* (Asocijacije nezavisnih elektronskih medija na Kosovu); Razgovor sa Farukom Redžajem – v.d. generalnog direktora NKM; Razgovor sa Jetonom Mehmetijem - predsedavajućim NKM; Razgovor sa Besnikom Berišom - članom NKM.

¹⁹Razgovor sa Besnikom Berišom – članom NKM.

²⁰Razgovor sa Besnikom Berišom – članom NKM; Razgovor sa Jetonom Mehmetijem - predsedavajućim NKM; Razgovor sa Farukom Redžajem – v.d. generalnog direktora NKM.

²¹Razgovor sa Arditom Zejnulahu – izvršnom direktorkom *AMPEK*-a; razgovor sa Jetonom Mehmetijem – predsedavajućim NKM; razgovor sa Besnikom Berišom – članom NKM.

²²Kancelarija glavnog revizora „Izveštaj o reviziji godišnjih finansijskih izveštaja Nezavisne komisije za medije za 2023. godinu“, jun 2024, (videti link: https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2024_f4d65c5b-08d4-4393-a0c9-5eae5ed) (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

²³*Ibid*, član 2, str. 7, (videti link: https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2024_f4d65c5b-08d4-4393-a0c9-5eae5edddccb.PDF). (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

U međuvremenu, u martu 2024. godine, KR je objavio Izveštaj o reviziji rada u rukovođenju licenciranjem u NKM.²⁴ Prema ovom izveštaju, nalazi revizije pokazuju da pitanja koja se odnose na rukovođenje licencama od strane NKM zahtevaju hitno poboljšanje. U tom smislu, KR je dao pet preporuka.²⁵

U preporukama iz ove revizije navodi se da NKM treba da poboljša nivo rukovođenja licencama za subjekte i sprovede bolji proces za rukovođenje medijima.²⁶ Prema izveštaju, za postizanje ovog cilja mogu se koristiti sledeće opcije:

- Jačanje sistema licenciranja i nadzora od suštinskog je značaja kako bi se osiguralo da se operateri distribucije pridržavaju svih kriterijuma za licenciranje i uslova za pružanje usluga;
- Realizovanje jasnih vremenskih rokova i konkretnih mera za kašnjenja ili odstupanja od kriterijuma neophodno je kako bi se sprečili rizici povezani sa obnavljanjem licenci;
- Davanje jasnih preporuka tokom procesa obnove licence kako bi se osigurala standardizacija i doslednost;
- Efikasno korišćenje mehanizama kao što su suspenzija, istek/ukidanje licenci za pružaoce usluga (PU) koji ne realizuju aktivnosti prenosa, ne ispunjavaju finansijske obaveze ili krše kriterijume vezane za medije;
- Poboljšanje praćenja PU za njihove aktivnosti prenosa kroz koordinaciju akcija između odeljenja u okviru NKM da bi se obezbedio efektan nadzor nad licencama i plaćanjem.

U vezi sa ovim nalazom, NKM je postupio u skladu sa preporukama KR. Naime, sva plaćanja koja nisu izvršena u zakonskom roku prosleđena su u postupak izvršenja. Licenciranim subjektima sa neizmirenim dugovanjima nisu dostupne razne administrativne usluge ili ne mogu da obnove svoje licence dok ne ispune svoje finansijske i druge obaveze prema NKM. U skladu sa preporukama, NKM je takođe primenio mehanizme kao što je suspenzija/oduzimanje dozvola za korisnike licenci koji ne obavljaju delatnost emitovanja. Sprovedenje ovih preporuka je u toku, a NKM planira da ovaj proces završi do kraja 2024. godine.²⁷ Pored toga, u revizorskom izveštaju daju se objašnjenja u vezi sa neizmirenim dugovanjima prema NKM, koja će biti elaborirana u narednom poglavlju ovog izveštaja.

6. Nefunkcionisanje i raspuštanje Odbora za žalbe (OŽ)

U NKM postoji i Odbor za žalbe (OŽ), koji razmatra žalbe na odluke NKM.²⁸ Ovaj odbor se sastoji od tri člana.²⁹ Iako je od velike važnosti, zbog nepostojanja kvoruma, ovaj odbor nije u funkciji od 29. oktobra 2023. godine. Do kraja avgusta 2024. godine, OŽ je imao samo jednog člana i nema kvorum za donošenje odluka.³⁰ Ova situacija je nastala zbog nepopunjenosti sastava ovog odbora ostalim članovima. Tokom obavljanja razgovora za potrebe ovog izveštaja, napomenuto je i da su pozivi za prijavljivanje za članstvo u ovom odboru raspisivani nekoliko puta, ali je bilo jako malo prijavljenih, a još manje onih koji ispunjavaju kriterijume,

²⁴Kancelarija glavnog revizora, „Revizorski izveštaj o radu“, mart 2024 (videti link: https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2024_c6180d99-2ce9-493e-9f43-303b7e5d1d03.pdf). (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

²⁵*Ibid.*, str. 2, (Videti link: https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2024_f4d65c5b-08d4-4393-a0c9-5eae5edddccb.PDF). (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

²⁶*Ibid.*, član 5, str. 29, (Videti link: https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2024_f4d65c5b-08d4-4393-a0c9-5eae5edddccb.PDF). (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

²⁷Pisani odgovor Kancelarije za odnose sa javnošću NKM.

²⁸<https://www.kpm-ks.org/assets/cms/uploads/files/ORGANOGRAMI%20%202019.pdf>

²⁹Zakon o NKM.

³⁰<https://www.kpm-ks.org/kpm/329/perberja-e-bordit-per-ankesa/329>; Pisani odgovor Kancelarije za odnose sa javnošću NKM., 9. septembar 2024.

a u nekim slučajevima se kandidati ne pojave na razgovoru, što je dovelo do neuspeha konkursa.³¹

Što se tiče nefunkcionalnosti ovog odbora i njegovog uticaja ili posledica do kojih dovodi, mišljenja ispitanika bila su različita. Neki su to smatrali problematičnim³², ističući da, pored uticaja na rad NKM³³, takođe negativno utiče na medije³⁴ i druge uključene strane.³⁵ Takođe je pomenuto da bi svaka odluka koju donese NKM trebalo da bude predmet osporavanja pred ovim telom kako bi se izbegli upravni sporovi na sudu.³⁶

Prema novom Zakonu o NKM, OŽ će biti raspušten. Dakle, prema novom zakonu, u okviru upravnih postupaka, odluke NKM biće konačne i neće postojati mehanizam u upravnom postupku za razmatranje žalbi na odluke NKM. Ove odluke mogu se pobijati samo na sudu, u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima.

Što se tiče žalbi, novim zakonom utvrđeno je formiranje Žalbenog saveta. U ovom kontekstu, što se tiče ovog saveta, u novom zakonu je navedeno da će se putem njega rešavati žalbe stranaka u vezi sa subjektima u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima. Čitajući ovaj članak, u vezi sa celokupnim funkcionisanjem NKM, možemo zaključiti da ovaj Savet ima drugačiji karakter u odnosu na OŽ. To je zato što je Žalbeni savet telo unutar Izvršne kancelarije koje će rešavati žalbe podnosioca istih. Nakon ovog razmatranja, konačnu odluku će doneti NKM. Protiv ove odluke neće postojati žalbeni mehanizam, kao što je ranije bio slučaj sa OŽ. Odluke NKM mogu se osporiti samo na sudu, u skladu sa Zakonom br. 08/L-182 o upravnim sporovima.

Prema ovom zakonu, odluke NKM će biti konačne, a bilo kakve žalbe protiv njih mogu se podneti samo na sudu.

Neki od ispitanika izjavili su da je raspuštanje ovog odbora greška, zbog prirode rada sa medijima i kašnjenja do kojih može doći u sudskim postupcima. Na primer, ukoliko NKM donese odluku o zatvaranju emitera ili čak u drugim slučajevima, onda bi se stvar mogla razvući, dok je kod OŽ pristup medijima mnogo lakši jer se odluke donose brže, čime se olakšava funkcionisanje slobodnih i nezavisnih medija.³⁷ Zapravo, čak je spomenuto da se takvim potezom krši član 32 (Pravo na pravni lek) Ustava.³⁸ S druge strane, jedno je mišljenje da ovaj odbor nikada nije trebalo da postoji, jer se već može uložiti žalba nadležnom sudu.

6.2. Podzakonski akti i uključivanje javnosti u donošenje odluka

Od funkcionisanja NKM u maju 2023. godine, NKM je usvojio sedam uredbi, od kojih su sve takođe stavljene na javnu konsultaciju pre svog usvajanja. Uz podršku OEBS-a, KIP je izradio Uredbu o postupku za rešavanje žalbi u NKM, koju je NKM usvojio. Takođe, nove obaveze za NKM takođe proističu iz usvajanja Zakona br. 08/L-228 o opštim izborima na Kosovu. Jedna od ovih obaveza je usvajanje smernica za regulisanje kupovine vremena za emitovanje od

---

³¹Razgovor sa Arditom Zejnullahu - izvršnom direktorkom AMPEK-a.

³²Razgovor sa Imerom Muškoljajem – izvršnim direktorom Saveta za štampu Kosova

³³Razgovor sa Arditom Zejnullahu - izvršnom direktorkom AMPEK-a; Razgovor sa Farukom Redžajem – vršiocem dužnosti generalnog direktora NKM.

³⁴Razgovor sa Fljakom Suroi – „Koha“.

³⁵Razgovor sa Isakom Šabanijem - članom skupštinskog Odbora za medije.

³⁶Razgovor sa Fljakom Suroi – „Koha“.

³⁷Razgovor sa Farukom Redžajem – v.d. generalnog direktora NKM.

³⁸Razgovor sa Isakom Šabanijem - članom skupštinskog Odbora za medije.

strane političkih subjekata u elektronskim medijima. S tim u vezi, KIP je besplatno izradio nacrt „Uredbe o obavezama pružalaca medijskih usluga tokom izborne kampanje“, koju je NKM usvojio.

Uredbe usvojene do 16. decembra 2024. godine su:

- 1) Uredba o prihvatanju, imenovanju, oceni i disciplini glavnog izvršnog direktora³⁹;
- 2) Uredba o vlasništvu i koncentraciji korisnika licenci NKM⁴⁰;
- 3) Uredba o zaštiti dece i maloletnika u audio i audiovizuelnim medijskim uslugama⁴¹; i
- 4) Uredba o audio i audiovizuelnim komercijalnim komunikacijama⁴², koje su takođe objavljene na zvaničnom veb-sajtu NKM⁴³;
- 5) Uredba o zaštiti korisnika u oblasti pružanja audio i audiovizuelnih usluga;
- 6) Uredba o postupku za rešavanje žalbi u NKM;
- 7) Uredba o obavezama pružalaca medijskih usluga tokom izborne kampanje.

6.3. Nadgledanje i sankcionisanje

Nadgledanje audiovizuelnih medijskih usluga i iniciranje i primanje žalbi u vezi sa nepoštovanjem uslova licence, kodeksa ponašanja i drugih pravnih akata u skladu sa ovim zakonom je jedna od nadležnosti NKM.⁴⁴

Trenutno, NKM je izdao licence za 84 radio stanice, 19 zemaljskih televizijskih kanala, 34 distributivna operatera i 119 kanala koji emituju preko operatera.⁴⁵ Sistem koji se koristi za praćenje je *XentauriX Broadcast Logger - Media and Broadcast Recorder* (medijski i emitterski snimač).⁴⁶ Uz to, s obzirom na tehnološki razvoj, posebno u oblasti veštačke inteligencije, podržan kroz kapitalne projekte, NKM je u procesu hardverske i softverske nadogradnje svog sistema za nadgledanje, radi efektivnijeg nadgledanja korisnika licenci, uključujući veštačku inteligenciju, prebacivanje govora u tekst, prepoznavanje lica, itd.⁴⁷

Nadgledanje je takođe bio jedan od nedostataka koji je istaknut u izveštaju KR.⁴⁸ Međutim, jedan od članova NKM tvrdi da je pristup nadgledanju prilagođen, fokusirajući se sada na oblasti gde su uočeni problemi, i na one slučajeve gde je zatraženo više ciljano nadgledanje.⁴⁹

³⁹ Uredba o prihvatanju, imenovanju, oceni i disciplini glavnog izvršnog direktora (Videti link: https://www.KPM-ks.org/assets/cms/uploads/files/Rregullore%20Nr.%20004_2023%20p%C3%ABr%20Pranimin%2C%20Vler%C3%ABsimin%2C%20dhe%20Disiplin%C3%ABn%20e%20Kryeshefit%20Ekzekutiv.pdf, Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁴⁰ Uredba o vlasništvu i koncentraciji korisnika licenci NKM; (Videti link: <https://www.KPM-ks.org/assets/cms/uploads/files/RREGULLORE%20PER%20PRONESIN%20DHE%20KONC.E%20TE%20LIC%20TE%20KPM%20%202023.pdf>), (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2023).

⁴¹ Uredba o zaštiti dece i maloletnika u audio i audiovizuelnim medijskim uslugama, (videti link: <https://www.KPM-ks.org/assets/cms/uploads/files/RREGULLORE%20PER%20MBROJTJEN%20E%20FEMIJEVE%20DHE%20TE%20%20.pdf>), (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁴² Uredba o audio i audiovizuelnim komercijalnim komunikacijama, (Videti link: <https://www.kpm-ks.org/assets/cms/uploads/files/RREGULLORE%20PER%20MBROJTJEN%20E%20FEMIJEVE%20DHE%20TE%20%20%202013ne%20septembra>), (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁴³ Veb-sajt NKM (videti link: <https://www.KPM-ks.org/al/legjislacioni/299/aktet-nenligjore-ne-fuqi/299>), (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁴⁴ Zakon o NKM, član 29, stav 1.

⁴⁵ Digitalna mapa (Videti link: <https://regjistri.KPM-ks.org/>), (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁴⁶ *Ibid.*

⁴⁷ Razgovor sa Jetonom Mehmetijem – predsedavajućim NKM; Odgovor Kancelarije NKM za komunikaciju sa javnošću.

⁴⁸ Kancelarija za reviziju, „Revizorski izveštaj o radu“, mart 2024.godine, str. 6, (Videti link: https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2024_c6180d99-2ce9-493e-9f43-303b7e5d1d03.pdf), (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁴⁹ Razgovor sa Besnikom Berišom, članom NKM.

U periodu od 1. maja do 15. avgusta 2024, kao rezultat nadgledanja, pokrenuto je 79 predmeta protiv audiovizuelnih medijskih servisa.⁵⁰ Tokom ovog perioda, sankcije su izrečene na petom redovnom sastanku održanom 10. maja 2024. godine.⁵¹ Ovi slučajevi uključivali su kontinuirano kršenje Uredbe o distributivnim operaterima i Uredbe o vlasništvu i koncentraciji korisnika licenci. U ovim slučajevima izrečene su novčane kazne u iznosu od osam hiljada evra za šest nosioca licenci. Pored toga, sankcije su izrečene na šestom redovnom sastanku NKM, održanom 10. juna 2024. godine.⁵² Svi ovi slučajevi uključivali su promene vlasništva bez prethodne saglasnosti NKM. Ukupno je za šest vlasnika licenci izrečeno deset hiljada evra kazni.

Druga nadležnost NKM je sankcionisanje korisnika licenci zbog kršenja uslova licenciranja, kodeksa ponašanja i drugih pravnih akata u skladu sa ovim zakonom.⁵³ U okviru ove nadležnosti, za kršenje uslova i odredbi licence, zakona ili podzakonskih akata NKM, NKM može izdati pisana upozorenja ili izreći novčane kazne u vrednostima od najmanje 1.000 evra do najviše 100.000 evra.⁵⁴

Tokom razgovora je navedeno da je NKM preduzeo pozitivne korake po pitanju izricanja sankcija.⁵⁵

KIP smatra da je tokom ove godine NKM razmatrao ukupno 34 slučaja u vezi sa kršenjima od strane nosioca licenci, u vezi sa kršenjem uslova i odredbi licenciranja, kodeksa ponašanja i drugih pravnih akata od strane nosioca licenci NKM, u skladu sa Zakonom o NKM. Nakon razmatranja ovih slučajeva, NKM je izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 149.000 evra, izdao je jedno upozorenje, a u tri slučaja izrekao je sankciju suspendovanja licence. Najviša izrečena novčana kazna iznosila je 64.000 evra, dok je najniža novčana kazna bila minimalni iznos koji NKM može izreći, a to je 1.000 evra.

Najveća novčana kazna koju je NKM propisao izrečena je na prvom redovnom sastanku ove godine, održanom 19. januara 2024. godine. Sankcija je izrečena „Artmoušnu“ (64.000 evra). U istom slučaju, novčane kazne izrečene su i Kujtesi (26.000 evra), Ipku (7.000 evra) i Telkosu (3.000 evra).⁵⁶ Pooštavanje ove kazne bilo je srazmerno broju pritužbi koje je NKM dobio protiv gore navedenih operatera. Karakter pritužbi bio je sličan, pretplatnici su naveli obmanjujuće oglašavanje i njihovo neobaveštavanje o promenama u paketima, u vezi sa neemitovanjem kanala kao što su „Digitalb“, „Super Sport“, „Top Channel“ i „Klan TV“. Od početka godine do tog sastanka podneto je preko 300 pritužbi, i to 221 protiv Artmoušn, 87 protiv Kujtese, 23 protiv Ipka i 9 protiv Telkosa.

U konkretnom slučaju, NKM je prema svim pritužbama postupao kao jedan slučaj, tako da je za preko 300 pritužbi protiv nosilaca licenci izrekao samo jednu sankciju. Štaviše, NKM je rasporedio maksimalnu kaznu propisanu zakonom (100.000 evra) srazmerno, na osnovu broja pritužbi koje je dobio. U ovom konkretnom slučaju, KIP smatra da NKM nije propisno primenio zakon. U članu 30 Zakona br. 04/L-44 o Nezavisnoj komisiji za medije navode se

⁵⁰Pisani odgovor Kancelarije NKM za komunikaciju sa javnošću, 9. septembar 2024.

⁵¹Peti redovni sastanak NKM, (Videti link: https://kpm-ks.org/lajmi_i_plot/3688)

⁵²Šesti redovni sastanak NKM, (Videti link: https://kpm-ks.org/lajmi_i_plot/3699)

⁵³*Ibid*, član 30, stav 1.

⁵⁴*Ibid*, stav 1.3.

⁵⁵Razgovor sa Jarmom Feliksom Helipinkingagsom, šefom Odeljenja za vladavinu prava, pravna pitanja i ljudska prava, specijalnim predstavnikom EU.

⁵⁶“ *Artmotion denohet me 64 mijë euro, Kujtesa më 26 mijë euro, IPKO me 7 mijë euro i Telkos me 3 mijë euro*”, *Betimi për Drejtësi*, 19. januar 2024 (Videti link: <https://betimiperdrejtësi.com/artmotion-denohet-me-64-mije-euro-kujtesa-me-26-mije-euro-ipko-me-7-mije-euro-dhe-telkos-me-3-mije-euro/>), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

mere koje NKM može da izrekne svakom od korisnika licence, dok je novčana kazna koju izriče NKM individualne prirode. Shodno tome, nije trebalo smatrati da je maksimalna kazna 100.000 evra za sve nosioce licenci protiv kojih su dobijene pritužbe, već je ovu granicu trebalo razmotriti posebno za svakog od njih. Činjenica da su primljene pritužbe bile za isto pitanje ne znači da bi trebalo izreći samo jednu novčanu kaznu za sve, već da je svačija odgovornost individualna, te da sankcija za jednog vlasnika licence nije povezana sa sankcijom za drugog.

S druge strane, iako je NKM razmatrao ove brojne slučajeve u vezi sa kršenjima od strane nosioca licenci, nisu jasno definisani svi detalji procesa postupanja po žalbama od strane NKM. Stoga, imajući u vidu značajnu važnost postojanja takve uredbe, uz podršku OEBS-a, KIP je izradio Uredbu o postupku za rešavanje žalbi u NKM.

7. NKM planira i opredeljuje resurse za nadgledanje onlajn medija tokom predstojeće izborne kampanje u skladu sa novim [Zakonom o opštim izborima](#)

Prema Zakonu o opštim izborima, NKM je dužan da usvoji smernice za regulisanje kupovine vremena emitovanja od strane političkih subjekata u elektronskim medijima.⁵⁷ Pored toga, definisano je nekoliko drugih nadležnosti za NKM, uključujući obezbeđivanje i prijem posebnih dnevnih dnevnika koje emiteri moraju da vode, kao i realizovanje kratkih rokova za razmatranje i odlučivanje po žalbama u vezi sa izbornim procesom.⁵⁸ S obzirom da neki ispitanici smatraju da NKM nema dovoljno ljudskih resursa i s obzirom na to da trenutno nadgleda ukupno 250 korisnika licenci, može se zaključiti da će NKM biti potreban znatno veći kapacitet da realizuje sve ove dodatne dužnosti tokom izbornih perioda, posebno ukoliko novi Zakon o NKM stupi na snagu.

Ovo je zbog toga što, sa novim Zakonom o NKM koji je usvojen u Skupštini Kosova (SK), u nadležnosti NKM sada spadaju i onlajn mediji.⁵⁹ Ovim zakonom je precizirano da NKM uređuje prava, obaveze i dužnosti pojedinaca i subjekata koji pružaju audio i audiovizuelne medijske usluge, uključujući one koje se nude na internetu, usluge platforme za razmenu video sadržaja, distributivne i druge operatere koji, bez obzira na tehnologiju koja se koristi, vrše distribuciju pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga.

Međutim, postojeći kapaciteti i dalje su isti kao oni na prethodnim izborima.⁶⁰ Prema tome, mali broj zaposlenih u odnosu na veliki broj medija koje treba nadgledati predstavlja izazov za NKM u vezi sa predstojećim opštim izborima, posebno ukoliko onlajn mediji budu uključeni.

Tokom razgovora pominjana je i opasnost da NKM postane nefunkcionalan u vreme izbora, na osnovu činjenice da mandati predsedavajućeg i potpredsedavajućeg ističu u januaru 2025. godine.⁶¹

Ipak, NKM sada završava pripreme za nadgledanje medija tokom izbora sa svojim postojećim kapacitetima. Pored toga, NKM priprema nove medijske smernice za izbore, u skladu sa

---

⁵⁷Zakon br. 08/-228 o opštim izborima na Kosovu, član 48, stav 2.

⁵⁸*Ibid*, član 51, stav 5.

⁵⁹Nacrt zakona br. 08/L-289 o Nezavisnoj komisiji za medije, član 4, (Videti link: https://www.kuvendikosoves.org/Uploads/Data/Documents/289PLperKomisioninePavarurperMedia_hAuu8cVVuX.pdf). (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁶⁰Pisani odgovor Kancelarije NKM za komunikaciju sa javnošću, 9. septembar 2024.

⁶¹Razgovor sa Jarmom Feliksom Helipinkingagsom, šefom Odeljenja za vladavinu prava, pravna pitanja i ljudska prava, specijalnim predstavnikom EU.

zakonskim obavezama prema Zakonu o opštim izborima, a takođe sprovodi tehničke i kadrovske pripreme za ovaj proces.

U cilju kompletiranja relevantnih podzakonskih akata u vezi sa sprovođenjem obaveza koje proizilaze iz Zakona o opštim izborima, NKM je zatražio stručnu pomoć od KIP za izradu ovih akata. Kao odgovor na ovaj zahtev, KIP je izrazio spremnost da besplatno izradi ove akte i olakša sve aktivnosti NKM do usvajanja ovih akata. Pored toga, NKM je 24. septembra formirao i radnu grupu za izradu podzakonskih akata u vezi sa ispunjavanjem obaveza koje proizilaze iz Zakona o opštim izborima.

7.2. Postupanje po žalbama

Jedna od dužnosti NKM je i postupanje po žalbama koje se podnose protiv korisnika njenih licenci. Do sada je vršenje ove nadležnosti bilo prilično problematično, prvenstveno zbog toga što NKM do sada nije imao nikakav propis kojim se precizira detaljna procedura za postupanje po ovim žalbama. Osim toga, u NKM se uvek naglašavalo da se broj žalbi stalno povećava, što je njihovo rešavanje činilo još većim izazovom. Štaviše, samo početkom ove godine NKM je primio oko 400 žalbi, postavljajući novi rekord po broju primljenih žalbi.⁶² Međutim, do ovog rekordnog broja pritužbi došlo je zbog ukidanja i neprenošenja kanala kao što su „Digitalb“, „Super Sport“, „Top Channel“ i „Klan TV“ od distributivnih operatera, što je rezultovalo pritužbama slične prirode, putem kojih su građani navodili obmanjujuće oglašavanje i neobaveštavanje o promeni paketa.⁶³

U međuvremenu, od maja do 15. avgusta 2024 godine, u NKM su primljene tri žalbe protiv njegovih licenciranih subjekata.⁶⁴ Dve od ovih žalbi odnose se na neovlašćeno emitovanje, a jedan slučaj se odnosi na kršenje Etičkog kodeksa.⁶⁵

Prema nekim sagovornicima, uključujući i one iz NKM, žalbe se tretiraju pravilno⁶⁶, posebno u poređenju sa tim kako je to ranije bilo.⁶⁷

Međutim, kada je reč o postupanju sa pritužbama, postojalo je još jedno mišljenje, koje naglašava da su mogući dvostruki standardi, što sugerise da može doći do svojevrsnog unutrašnjeg manevra unutar izvršne kancelarije, kada je reč o postupanju po pritužbama i ekonomskoj moći medija.⁶⁸

7.3. Naplata dugova⁶⁹

Naplata dugovanja prema NKM i dalje predstavlja izazov po instituciju, uprkos naporima da se na ovo pitanje odgovori. Vredi napomenuti da je prošle godine, 27. juna 2023. godine, tokom predstavljanja godišnjeg izveštaja za 2022. godinu pred skupštinskim Odborom za javnu upravu, lokalnu upravu, medije i regionalni razvoj, NKM naglasio da jedan od njegovih

---

⁶²Razgovor sa Jetonom Mehmetijem.

⁶³“ *Artmotion dënohet me 64 mijë euro, Kujtesa më 26 mijë euro, IPKO me 7 mijë euro i Telkos me 3 mijë euro*”, Betimi për Drejtësi, 19. januar 2024.god., (Videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/artmotion-denohet-me-64-mije-euro-kujtesa-me-26-mije-euro-ipko-me-7-mije-euro-dhe-telkos-me-3-mije-euro/>), (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁶⁴Odgovor Kancelarije NKM za komunikaciju sa javnošću, 9. septembra 2024.

⁶⁵*Ibid.*

⁶⁶Razgovor sa Imerom Muškoljajem – izvršnim direktorom Saveta za štampu Kosova; Razgovor sa Valjonom Ramadanijem – predsednikom skupštinskog Odbora za medije.

⁶⁷Razgovor sa Valjonom Ramadanijem - predsedavajućim skupštinskog Odbora za medije.

⁶⁸ Intervju sa Arditom Zejnulahu - izvršnom direktorkom AMPEK-a.

⁶⁹ Napomena: Podaci u ovom članku odnose se na period tokom kojeg je ovaj izveštaj bio u izradi.

najvećih izazova jesu nagomilana dugovanja prema njima.⁷⁰ NKM je u svojoj prezentaciji otkrio da je do kraja 2022. godine ukupan dug prema ovoj instituciji dostigao približno 800.000 evra, od čega su oko 500.000 evra činile naknade za licenciranje.

U međuvremenu, 17. jula 2023. godine, tokom redovnog sastanka, NKM je odlučio da se od svih imalaca licence sa neizmirenim dugovanjima traži da podnesu sporazum NKM u roku od 30 dana, u skladu sa kojim bi se dostavili dokazi da bi imao licence trebalo da isplate ova dugovanja u periodu od 12 meseci.⁷¹

U vreme donošenja ove odluke neizmireni dug je iznosio 796.020,04 evra. Sa druge strane, dvanaest meseci nakon te odluke, isključujući fakture izdate nakon 19. jula 2023. godine, tekući dug iznosi 672.245,83 evra. Shodno tome, to znači da oko 84.45% dugovanja i dalje ostaje neizmireno. Svi slučajevi nepoštovanja ove odluke prosleđeni su na postupak izvršenja. NKM ocenjuje da je ovaj pristup bio pozitivan, jer je rezultirao naplatom starih dugovanja i imao je pozitivan uticaj na ispunjavanje novih platežnih obaveza za narednu godinu.

NKM ocenjuje da se ovaj metod pokazao pozitivnim, pošto tvrde da su uspešno naplatili stara dugovanja, a pored toga je pozitivno uticao i na ispunjavanje novodospelih obaveza, konkretno za narednu godinu.

Tokom intervjuja obavljenih za potrebe izrade ovog izveštaja, konstatovano je da je NKM bio aktivan po ovom pitanju⁷², a na pomenutu odluku je gledano veoma pozitivno⁷³, jer ne bi bilo moguće da se dugovi isplate, a da se medijskim kućama ne da prilika da se dogovore oko vremenskog okvira za njihovo plaćanje u ratama.⁷⁴ Pored toga, naglašena je još jedna odluka NKM, koja sprečava pobijanje faktura NKM na sudu.⁷⁵

Štaviše, bilo je i mišljenja da u ovoj oblasti nije zabeležen dovoljan napredak i da je primetna stagnacija.⁷⁶

7.3.1. Izazovi u naplati dugovanja RTK⁷⁷

Naplata neizmirenih dugovanja Radio-televizije Kosova (RTK) prema NKM ostaje i dalje izazov za sebe.⁷⁸ Kao što je ranije pomenuto, značajan deo nagomilanih dugovanja prema NKM čine neizmirene naknade za licenciranje, koje konkretno dostižu iznos od 507.000 evra.

---

⁷⁰ „KPM prezanton raportin vjetor për 2022-ën: Borxhet e grumbulluara ndër vite ndaj KPM-së, sfida kryesore”, Betimi për Drejtësi, 27. jun 2023, (videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/KPM-prezanton-raportin-vjetor-per-2022-en-borxhet-e-grumbulluara-nder-vite-ndaj-KPM-se-sfida-kryesore/>). (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁷¹ “KPM refuzon kërkesën për ndryshim të pronësisë nga “Radio Shqip FM” tek “Klan Kosova”, Betimi për Drejtësi, 17. jul 2023, (videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/KPM-refuzon-kerkesen-per-ndryshim-te-pronesise-nga-radio-shqip-fm-tek-klan-kosova/>), poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁷² Intervju sa Jarmom Feliksom Helipinkingagsom, šefom Odeljenja za vladavinu prava, pravna pitanja i ljudska prava, specijalni predstavnik EU.

⁷³ Intervju sa Arditom Zejnulahu - izvršnom direktorkom AMPEK-a; Intervju sa Jetonom Mehmetijem – predsedavajućim NKM; Intervju sa Besnikom Berišom – članom NKM; Intervju sa Farukom Redžajem – v.d. izvršnog direktora NKM; Intervju sa Fitimom Veljiuom – članom NKM; „Koha”; Fljaka Suroi – „Koha”.

⁷⁴ Intervju sa Jetonom Mehmetijem - predsedavajućim NKM.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Intervju sa Isakom Šabanijem – članom skupštinskog Odbora za medije.

⁷⁷ Napomena: Podaci u ovom članku odnose se na period u kojem je izveštaj bio pripreman.

⁷⁸ Intervju sa Farukom Redžajem – vršiocem dužnosti izvršnog direktora NKM.

Od ovog iznosa, 32% dugovanja na ime naknada za licenciranje se pripisuje isključivo neizmirenim obavezama RTK.⁷⁹

RTK ima neizmireno dugovanje prema NKM na ime neplaćenih naknada za licenciranje i novčanih kazni koji dostižu iznos od 252.618,70 evra. Povrh toga, odluka doneta 17. jula prethodne godine, koja je zahtevala planiranje dugovanja⁸⁰, takođe je važila na RTK.⁸¹

Kada je reč o ovom izazovu, NKM je održao nekoliko sastanaka, uključujući diskusije u skupštinskom odboru, ali još uvek nije pronađeno rešenje za prevazilaženje ovog pitanja. Prema NKM, RTK tvrdi da nema budžet da isplati dugovanja koja su se nagomilala tokom godina.

Što se tiče dugovanja prema NKM, u evidenciji RTK figurira dug od samo 55.000 evra, dok evidencija NKM navodi iznos od 255.000 evra.⁸² Kako je otkriveno tokom razgovora sa jednim od članova NKM, ovo nepoklapanje u obračunu duga je i dalje tu, pošto RTK smatra kao dug samo onaj deo za koji postoji sudska odluka. Pored toga, prema rečima sagovornika, tokom sastanka koji je održan između NKM i članova Odbora RTK, poslednji su izjavili da će RTK uneti preostala dugovanja u svoje računovodstvene knjige, nakon što bude doneta sudska odluka u korist NKM, u vezi sa tim novčanim iznosima.⁸³

3.10. Transparentnost vlasništva i koncentracije medija

Vlasništvo i koncentracija medija, kao jedno od ključnih pitanja koje treba da reši medijski regulator, istaknuto je kao zabrinjavajuće u Izveštaju Evropske komisije o napretku za Kosovo, za 2023. godinu.⁸⁴ U izveštaju se navodi da je nedostatak informacija o vlasništvu nad medijima jedan od razloga zašto NKM nije uveo delotvorne sankcije radio-difuznim stanicama. S druge strane, takođe se pominje da važeći Zakon o NKM pruža dovoljna regulatorna, izvršna i nadzorna ovlašćenja da bi obezbedio pluralizam i konkurenciju na tržištu.⁸⁵

Što se tiče vlasništva i koncentracije medija, NKM je preduzeo nekoliko koraka. Aktuelni zakon o NKM ne uređuje pitanje vlasništva nad medijima. Shodno tome, bilo je više nego neophodno doneti uredbu koja uređuje pitanje medijskog vlasništva i koncentracije. Uredba o vlasništvu i koncentraciji imalaca licenci NKM⁸⁶ koja je stupila na snagu 21. decembra 2023. godine prema rečima sagovornika je sedela u fioci godinama.⁸⁷

---

⁷⁹ „Rreth 507 mijë euro borxh subjektet e licencuara KPM-së, 32% vetëm nga RTK“, *Betimi për Drejtësi*, 4. avgust 2023, (videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/rreth-507-mije-euro-borxh-subjektet-e-licencuara-KPM-se-32-vetem-nga-rtk/>), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁸⁰ *KPM refuzon kërkesën për ndryshim të pronësisë nga “Radio Shqip FM” tek “Klan Kosova”*, *Betimi për Drejtësi*, 17. jul 2023, (videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/KPM-refuzon-kerkesen-per-ndryshim-te-pronesise-nga-radio-shqip-fm-tek-klan-kosova/>), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁸¹ Pisani odgovor Kancelarije za odnose sa javnošću NKM, 9. septembar 2024.

⁸² Intervju sa Fitimom Veljiuom – članom NKM.

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Evropska komisija, *Izveštaj za Kosovo*, Brisel, 8. novembar 2023, (videti link: https://integrimievropian.rks-gov.net/wp-content/uploads/2023/12/Kosovo-2023-Report_SO.pdf), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁸⁵ Ibid, str. 103.

⁸⁶ „Miratohet Rregullorja për pronësinë dhe koncentrimin e mediave, parandalon monopolin dhe dominimin në treg“, *Betimi për Drejtësi*, 21. decembar 2024; (videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/miratohet-rregullorja-per-pronesine-dhe-koncentrimin-e-mediave-parandalon-monopolin-dhe-dominimin-ne-treg/>.) (poslednji put pristupljeno 17. jula 2024).

⁸⁷ Intervju sa Besnikom Berišom – članom NKM.

Ova uredba imala je za cilj da uspostavi standarde vezane za medijski pluralizam i različitost, kao i za transparentnost u vlasništvu medija.⁸⁸

S druge strane, NKM je takođe preduzeo korake da unapredi transparentnost vlasništva nad medijima⁸⁹ i spreči medijsku koncentraciju. NKM je 8. marta 2024. godine pokrenuo digitalnu mapu medijskog vlasništva⁹⁰, projekat realizovan u saradnji sa OEBS-om. Prilikom svečanog puštanja u rad, između ostalog, je najavljeno da ova platforma pruža detaljne podatke o procentu akcionara konkretnih medijskih kuća, naglašavajući da će u budućim istorijskim podacima o vlasništvu biti uključeni i prethodni vlasnici.⁹¹ Mapa obuhvata sve subjekte koje je NKM licencirao, a njihovi podaci se proveravaju kroz godišnje izveštaje koje svi imaoici licence dostavljaju, njihove podatke o vlasništvu podnete Agenciji za privredne registre Kosova (APRK), kao i posredstvom merenja na terenu u vezi sa pokrivenošću, itd.⁹² Svečano objavljivanje ove mape sagledano je kao značajan korak ka poboljšanju transparentnosti kada je reč o vlasništvu nad medijima.⁹³

Isto tako, 6. septembra 2024. godine NKM je potpisao sporazum o saradnji sa APRK. Prema ovom sporazumu, APRK će zahtevati od komercijalnih kompanija koje poseduju licencu NKM da dostave dokaze o prethodnom odobrenju promene vlasništva od strane NKM, svaki put kada nastupi promena vlasništva.⁹⁴

Unapređenje transparentnosti, u kontekstu ova dva dešavanja, pomenula je i Kancelarija EU na Kosovu.⁹⁵

Za razliku od aktuelnog zakona, koji se ne bavi pitanjem medijskog vlasništva, novi zakon to čini, uključujući u biti iste definicije iz uredbе koju je usvojio NKM.⁹⁶

Oba slučaja predviđaju da svaka promena vlasništva koja premašuje 10% vrednosti mora dobiti prethodno odobrenje NKM. Takođe je na sličan način propisano da nijedan imalac licence ne može emitovati više od 30% ukupne tržišne vrednosti audiovizuelnih komercijalnih sadržaja, a nijedan imalac licence ne može imati više od 10% udela u deonicama drugog imaoica licence.

Uključivanje definicija koje se tiču pitanja vlasništva nad medijima prvobitno nije bilo planirano u ovom nacrtu zakona, ali je uključeno tokom njegove izmene i dopune u SK.

---

⁸⁸ Uredba KPM-2023/03 o vlasništvu i koncentraciji medija, član 1.

⁸⁹ Intervju sa Jarmom Feliksom Helipinkingagsom, šefom Odeljenja za vladavinu prava, pravna pitanja i ljudska prava, specijalni predstavnik EU

⁹⁰ „KPM lanson hartën digjitale të pronësisë së mediave“, Betimi për Drejtësi, 8. mart 2024, (videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/KPM-lanson-harten-digjitale-te-pronesise-se-mediave/>); Digitalna mapa, (videti link: <https://regjistri.KPM-ks.org/>). (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁹¹ „KPM lanson hartën digjitale të pronësisë së mediave“, Betimi për Drejtësi, 8. mart 2024, (videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/KPM-lanson-harten-digjitale-te-pronesise-se-mediave/>), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁹² Pisani odgovor Kancelarije za odnose sa javnošću NKM, 9. septembar 2024; Intervju sa Jetonom Mehmetijem – predsedavajućim NKM.

⁹³ Intervju sa Fitimom Veljiuom – članom NKM; Intervju sa Jetonom Mehmetijem – predsedavajućim NKM.

⁹⁴ https://www.kpm-ks.org/lajmi_i_plot/3714.

⁹⁵ Intervju sa Jarmom Feliksom Helipinkingagsom, šefom Odeljenja za vladavinu prava, pravna pitanja i ljudska prava, specijalni predstavnik EU.

⁹⁶ Izveštaj sa preporukama o novom Zakonu o NKM, član 43, (videti link: https://drive.google.com/file/d/1Xe5rQs3565fGTnDqZc2e8bKIXIziZE5X/view?fbclid=IwY2xjawFNv8JleHRuA2FlbQIxM_AABHczxBwGgCftX_l6hqsXt6z9Lr_g62xZU4Jzf8FI08h74exfzjtd8h-CISQ_aem_UvYaYwJw5FBbFQgrzHBRZO). (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

Štaviše, novi zakon o NKM obavezuje NKM da donese posebne podzakonske akte kojima će urediti vlasništvo i koncentraciju, pluralizam i različitost, kao i transparentnost medija.⁹⁷

7.4. Dostupnost podataka o raspodeli sredstava za oglašavanje

Pitanje raspodele sredstava za oglašavanje istaknuto je kao zabrinjavajuće u Izveštaju Evropske komisije o napretku za Kosovo za 2023. godinu. Prema ovom izveštaju, nedostatak informacija u vezi sa dodelom sredstava za oglašavanje predstavljao je jedan od razloga zašto NKM nije mogao da uvede delotvorne sankcije radio-difuznim stanicama.⁹⁸

Međutim, iz obavljenih razgovora proizilazi još jedno pitanje. Dodela sredstava za oglašavanje ne predstavlja isključivo pitanje nadležnosti NKM, imajući u vidu da reklamna industrija u celini daje različite oglase za televizije i postoje različite reklamne agencije koje posreduju između poslovnog sektora i televizije, na osnovu preporuka koje pruže.⁹⁹ Dakle, NKM se oslanja na godišnje izveštaje koje dostavljaju mediji, u kojima je vidljiv samo ukupan prihod ostvaren od oglašavanja, ali nije poznato ništa mimo toga, a nije u nadležnosti NKM da zna ko su oglašivači.¹⁰⁰

Stoga, KLI procenjuje da NKM mora rešiti ovo novonastalo pitanje i mora preduzeti mere u vezi sa načinom pristupa ovom problemu.

7.5. Digitalizacija

Proces digitalizacije podrazumeva prelazak sa analognog na digitalni prenos. Digitalni prenos nudi brojne prednosti u odnosu na analognu tehnologiju emitovanja, uključujući: kvalitetniju sliku i zvuk; veći broj televizijskih kanala dostupnih gledaocima bez dodatnih troškova; mogućnost izbora programa na zahtev; interaktivnost; i bolju pristupačnost za osobe sa oštećenjem sluha i vida da prate televizijske programe, itd.¹⁰¹

NKM je pokrenuo proces digitalizacije podnošenjem Strategije prelaska na digitalni prenos Vladi Kosova decembra 2019. godine.¹⁰² Međutim, prema odgovoru Kancelarije za strateško planiranje Kabineta premijera, Vlada nije usvojila ovu strategiju usled nekoliko problema sa kojima se susrela, a jedan od glavnih je visok trošak sprovođenja strategije, koji nije bio uračunat u budžet. Dok se u ovom odgovoru navodi da uprkos tadašnjim sugestijama ove kancelarije da smanji troškove i reorganizuje aktivnosti, to nije desilo, te posledično strategija nije usvojena.¹⁰³

Štaviše, navodi se da je NKM ponovo uložio još jedan pokušaj septembra 2021. da usvoji strategiju. U to vreme, tokom jednog od sastanaka održanih sa NKM, Kancelarija za strateško planiranje je preporučila nekoliko koraka za izmenu nacрта strategije koji bi omogućili njeno usvajanje, predlaganjem tri koraka.

---

⁹⁷ Ibid, član 42, stav 2.

⁹⁸ Evropska komisija, Izveštaj za Kosovo, Brisel, 8. novembar 2023, str. 103, (videti link: https://integrimievropian.rks.gov.net/wp-content/uploads/2023/12/Kosovo-2023-Report_SQ.pdf), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

⁹⁹ Intervju sa Jetonom Mehmetijem - predsedavajućim NKM.

¹⁰⁰ Ibid.

¹⁰¹ Veb-sajt NKM, „Digitalizacija“, (videti link: <https://www.IMC-ks.org/aktivitete/301/digjitalizimi/301#systemsettingI>), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

¹⁰² Strategija për Kalimin në Transmetim Digjital Tokësor në Kosovë, 16. decembar 2019, (videti link: https://www.IMC-ks.org/assets/cms/uploads/files/Strategjia%20p%C3%ABr%20kalim%20n%C3%AB%20transmetim%20digjital%20tok%C3%ABsor_%20dhjetor%202019.pdf), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

¹⁰³ Pisani odgovor Kancelarije za strateško planiranje Kabineta premijera, 31. januar 2024.

U međuvremenu, navodi se da nakon ove prepiske iz Kabineta premijera nije bilo nikakve druge inicijative NKM da se pozabavi ovim pitanjima i usvoji strategiju.¹⁰⁴ NKM takođe potvrđuje da nisu zabeleženi nikakvi pomaci u ovom pogledu, međutim prema njima, ovaj proces je stagnirao usled nedostatka budžeta.¹⁰⁵

7.6. Resursi NKM

Pitanje ljudskih i tehnoloških resursa zavisi od politike institucije, posebno od ciljeva koje namerava da postigne. Međutim, sa sadašnjim zadacima i ciljevima, gde je broj imalaca licenci šest puta veći od osnivanja institucije, dok je broj zaposlenih ostao gotovo isti, usled brzih dešavanja, posebno u oblasti veštačke inteligencije, nameće se potreba za unapređenjem ljudskih, a posebno tehnoloških kapaciteta.

Dodatno, dužnosti NKM su proširene novim zakonom, koji uključuje uređivanje onlajn medija, kao i uzimanje u obzir kontinuiranog rasta u broju pritužbi koje pristignu na adresu NKM. Stoga, potrebu za unapređenjem kapaciteta NKM ne osporava nijedan od sagovornika.¹⁰⁶

Iz obavljenog razgovora sa predstavnikom kancelarije EU na Kosovu, navodi se da SK treba da obezbedi budžet i resurse NKM, pošto im sve vreme dodaje zadatke.¹⁰⁷ Prema ovom intervjuu, upitno je da li je SK predvideo potrebne resurse svaki put kada je NKM davao dodatna zaduženja.¹⁰⁸

NKM je tražio povećanje budžeta za jačanje ovih kapaciteta. Konkretno, tražio je 27 službenika, ali ovaj zahtev nije odobren, uz obrazloženje nedostatka budžetskih sredstava. Zahtev je odobren samo za pet službenika, koji će biti raspoređeni po različitim odeljenjima u zavisnosti od obima posla. Što se tiče funkcionisanja NKM, posebno u cilju proširenja nadležnosti ove institucije u skladu sa novim zakonom, neophodno je izvršiti adekvatnu analizu potreba NKM za pravilno obavljanje njegovog mandata. U suprotnom, usvajanje zakona bez adekvatne budžetske podrške nosi opasnost da dovede do nepropisne primene usvojenih propisa i samim tim neuspeha u postizanju planiranih ciljeva.

S druge strane, NKM ne nedostaje podrška spoljnih donatora, a ova podrška se pruža u različitim oblastima. Prevedhodno u oblastima u kojima je potreba za podrškom hitnija i gde ranije nije bilo budžeta, kao što je izrada nacrta novih zakona, podrška osnaživanju medija i javnosti u zaštiti dece i maloletnika u medijima, kao i povećanje transparentnosti u pogledu olakšavanja pristupa javnosti registru vlasništva medija.¹⁰⁹

7.7. Napad na nezavisnost NKM

Glava XII Ustava garantuje nezavisnost i funkcionisanje nezavisnih institucija. I Nezavisna komisija za medije je uključena u ovo poglavlje. Prema Ustavu [član 141] „1. Nezavisna komisija za medije je nezavisni organ koji reguliše opseg frekvencija emitera u Republici

---

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Pisani odgovor Kancelarije za odnose sa javnošću NKM.

¹⁰⁶ Intervju sa Kristijanom Bočerom; Farukom Redžajem; Besnikom Berišom; Valjonom Ramadanijem; Imerom Muškoljajem; Isakom Šabanijem; Jetonom Mehmetijem; Fljakom Suroi; Fitimom Veljiu; Imerom Muškoljajem.

¹⁰⁷ Intervju sa Jarmom Feliksom Helipinkingagsom, šefom Odeljenja za vladavinu prava, pravna pitanja i ljudska prava, specijalni predstavnik EU.

¹⁰⁸ Ibid.

¹⁰⁹ Pisani odgovor Kancelarije za odnose sa javnošću NKM.

Kosovo, licencira javne i privatne emitere, sprovodi politiku emitovanja, i ostale zakonom određene nadležnosti. 2. Izbor članova Nezavisne komisije za medije se vrši u skladu sa zakonom, na osnovu transparentnog procesa.“ Međutim, nezavisnost NKM je kompromitovana u nekoliko slučajeva i na različite načine, kao što su napadi SK na odluke koje je doneo NKM koje potpadaju pod delokrug ove ustavno nezavisne institucije. Pored toga, ova nezavisnost je dodatno podrivena Zakonom o NKM, čiju ustavnost trenutno ocenjuje Ustavni sud.

7.8. Pritisak koji dolazi od poslanika Skupštine Kosova

Na sastanku održanom 6. februara 2024, NKM je doneo odluku kojom je dozvolio vraćanje prenosa kanala Arene Sport.¹¹⁰ Međutim, za ovu odluku, NKM je u nekoliko navrata pozvan da podnese izveštaj SK, na kojima su se predsedavajući i članovi NKM suočili sa neprihvatljivim napadima, uključujući optužbe za javnu izdaju.¹¹¹ Hrabrost NKM da donese odluke uprkos pritisku kome su bili izloženi, pomenuta je i tokom intervjua.¹¹² Nije bilo neuobičajeno pozvati regulatora u vezi sa konkretnim odlukama, posebno zato što je diskusiju izmestilo sa profesionalnog na politička pitanja, što je uticalo na nezavisnost NKM.¹¹³ Međutim, apsolutno je neprihvatljiv pristup „policijske“ kontrole, nasuprot pristupu parlamentarnog nadzora – prema jednoj nezavisnoj instituciji.¹¹⁴ Ove sastanke je pomno pratila nemačka ambasada na Kosovu. Prema njihovim rečima, postupci SK bili su „veoma oštri“, i upereni ka tome da nekoga diskredituju.¹¹⁵ Sagovornici unutar NKM su takođe opisali postupanje SK kao prekomerno¹¹⁶, uz napomenu da je njihov pristup bio agresivan, uvredljiv i klevetnički.¹¹⁷ Slične odgovore dali su i drugi akteri, koji su ovakav pristup okarakterisali kao brutalno i direktno mešanje u rad članova, kao pritisak i pokušaj da se utiče na odluke članova.¹¹⁸

U međuvremenu, jedan član opozicione stranke (PDK) izjavio je da je nezavisnost NKM ugrožena i da do nedavno nije bilo moguće da bilo ko bude imenovan za člana NKM ako nema podršku političke partije na vlasti.¹¹⁹ Suprotno navodi poslanik iz vladajuće stranke, rekavši da su rasprave vođene javno i da nije bilo nikakvog uticaja ili pokušaja bilo koga da utiče na NKM, ali da je neko potencijalno imao oštiji diskurs zbog osetljivosti pitanja o kojima se razgovaralo.¹²⁰ Da je SK imao pravo da tako reaguje, rekao je čak i jedan od članova NKM u okviru NKM, po kome je vraćanje kanala Arene Sport predstavljalo dodatno problematično pitanje, te da su oni poslanici i da imaju pravo da iznesu svoje mišljenje, dodajući da te reakcije nisu bile uticajne, jer članovi NKM i poslanici imaju odvojene nadležnosti.¹²¹

---

¹¹⁰ Saopštenje sa drugog sastanka Nezavisne komisije za medije, 7. februar 2024. godine, (videti link: https://www.IMC-ks.org/lajmi_i_plot/3664), poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

¹¹¹ “*Politizimi i KPM (Analizë e Ligjit për Komisionin e Pavarur për Media*”, Kosovo Law Institute, jul 2024, Priština, str. 7, (videti link: ”[file:///C:/Users/KLI20/Downloads/Raporti-Politizimi-i-IMC-se-Analize-e-Ligjit-per-Komisionin-e-Pavarur-te-Mediave-1%20\(6\).pdf](file:///C:/Users/KLI20/Downloads/Raporti-Politizimi-i-IMC-se-Analize-e-Ligjit-per-Komisionin-e-Pavarur-te-Mediave-1%20(6).pdf)”), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

¹¹² Intervju sa Jarmom Feliksom- šefom Odeljenja za vladavinu prava, pravna pitanja i ljudska prava, specijalni predstavnik EU.

¹¹³ Intervju sa Arditom Zejnulahu - izvršnom direktorkom AMPEK-a.

¹¹⁴ Intervju sa Fljakom Suroi – „Koha“.

¹¹⁵ Intervju sa Kristijanom Bočerom - šefom Odseka za kulturu, štampu i odnose sa javnošću u nemačkoj ambasadi u Prištini.

¹¹⁶ Intervju sa Farukom Redžajem – vršiocem dužnosti izvršnog direktora NKM.

¹¹⁷ Intervju sa Jetonom Mehmetijem - predsedavajućim NKM.

¹¹⁸ Intervju sa Imerom Muškoljajem – izvršnim direktorom SŠK.

¹¹⁹ Intervju sa Isakom Šabanijem – članom skupštinskog Odbora za medije.

¹²⁰ Intervju sa Valjonom Ramadanijem - predsedavajućim skupštinskog Odbora za medije.

¹²¹ Intervju sa Fitimom Veljiuom – članom NKM.

7.8.1. Novi zakon o NKM

Novi zakon o NKM koji je samo delimično u skladu sa EUVAMSD, izazvao je široke reakcije međunarodnih partnera, medija i organizacija građanskog društva, ističući da većina preporuka međunarodnih stručnjaka, u ime Saveta Evrope, Evropske unije i OEBS-a, nije uzeta u obzir,¹²² i da je ugrožena nezavisnost NKM.¹²³ Generalno se smatralo da je nacrt zakona bio veoma dobar sve do novembra 2023. godine kada se pojavio novi predlog koji je izazvao zabrinutost.¹²⁴ Navedeno je da je Kancelarija EU uspeła da ubedi Savet Evrope da pruži ekspertizu po ovom pitanju, ali da je u nekim slučajevima to urađeno u potpunosti shodno preporukama stručnjaka.¹²⁵ Takođe, Kancelarija EU na Kosovu je naglasila da bi želela da se striktno ispoštuje procedura javnih konsultacija, gde komentari moraju da se pročitaju jedan po jedan i obrazloži zašto „se ne prihvataju“, navodeći da odbori SK moraju ozbiljno da shvate svoje zadatke.¹²⁶

Tokom intervjuja je konstatovano da postoji opasnost da se novim Zakonom o NKM ugrozi sloboda medija neposredno pred opšte izbore, tako da ne bude biti kritika na račun vlade.¹²⁷

Pored toga, Udruženje novinara Kosova (UNK) je na ovaj zakon gledalo kao na napad na slobodu medija i pokušaj disciplinovanja i kontrole medija¹²⁸, a ovaj zakon su na Ustavnom sudu takođe osporile dve opozicione stranke, PDK i LDK¹²⁹, a komentare na zakon dostavio je UNK.¹³⁰

Međutim, KIP je analizirao novi zakon i objavio detaljan izveštaj o politizaciji NKM od strane političke stranke na vlasti¹³¹, što je javno objavljeno na konferenciji za novinare.¹³²

U ovom izveštaju, KIP, između ostalog, naglašava da potreba za usvajanjem novog Zakona o NKM ne podrazumeva mogućnost SK da podrije ustavnu nezavisnost NKM. Novi Zakon o NKM treba da se prilagodi njegovim potrebama i novim dešavanjima. Ukoliko se to ne desi,

---

¹²² „OEBS: Većina preporuka međunarodnih stručnjaka nije uzeta u obzir u Zakonu o NKM“, Zakletva na pravdu, 11. jul 2024. (Videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/osbe-shumica-e-rekomandimeve-te-eksperteve-nderkombetare-nuk-jane-marre-parasysh-ne-ligjin-per-kpm-ne/>); Izjava Misije OEBS-a na Kosovu o novom Zakonu o Nezavisnoj komisiji za medije. OEBS. 11. jul 2024. (Videti link: <https://www.osce.org/mission-in-kosovo/572641>). (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

¹²³ “The draft law on IMC should not enter into force”, Human Rights Network, 13. jul 2024. (Videti link: <https://www.facebook.com/share/R8bYscb3hsf63ZEC/>); (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

¹²⁴ Intervju sa Jarmom Feliksom Helipinkingagsom, šefom Odeljenja za vladavinu prava, pravna pitanja i ljudska prava, specijalni predstavnik EU.

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Intervju sa Kristijanom Bočerom- šefom Odseka za kulturu, štampu i odnose sa javnošću u nemačkoj ambasadi u Prištini.

¹²⁸ „UNK: Usvajanje Zakona o NKM, napad na slobodu medija i pokušaj njihovog disciplinovanja i kontrole“, 11. jul 2024. (Videti link: [AGK: Miratimi i Ligjit për IMC-në, goditje ndaj lirisë së medias dhe tentim për disiplinim e kontroll të tyre | Asociacioni i Gazetarëve të Kosovës - AGK \(agk-ks.org\)](https://www.agk-ks.org/AGK-Miratimi-i-Ligjit-per-IMC-ne-goditje-ndaj-liris-she-medies-dhe-tentim-per-disiplinim-e-kontroll-te-tyre-Asociacioni-i-Gazetarëve-te-Kosovës-AGK-agk-ks.org)). (Poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

¹²⁹ „PDK-ja i dërgon në Kushtetuese Ligjin për KPK-në, KPM-në dhe Statutin e UP-së“, Betimi për Drejtësi, 18. jul 2024, (videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/pdk-ja-i-dergon-ne-kushtetuese-ligjin-per-kpk-ne-IMC-ne-dhe-statutin-e-up-se/>); „Edhe LDK-ja kërkon vlerësim nga Kushtetuesja për Ligjin e KPM-së, KPK-së dhe Statutit të UP-së“, Betimi për Drejtësi, 19. jul 2024, (videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/edhe-ldk-ja-kerkon-vleresim-nga-kushtetuesja-per-ligjin-e-IMC-se-kpk-se-dhe-statutit-te-up-se/>), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

¹³⁰ „AGK dorëzon në Kushtetuese komentet lidhur me Ligjin për KPM-në“, Betimi për Drejtësi, 20. avgust 2024, (videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/agk-dorezon-ne-kushtetuese-komentet-lidhur-me-ligjin-per-IMC-ne/>).

¹³¹ „Politizimi i KPM (Analizë e Ligjit për Komisionin e Pavarur për Media)“, Kosovo Law Institute, jul 2024, Priština, (videti link: <https://kli-ks.org/wp-content/uploads/2024/07/Raporti-Politizimi-i-KPM-se-Analize-e-Ligjit-per-Komisionin-e-Pavarur-te-Mediave-1.pdf>), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

¹³² „IKD: Ligji për KPM shkatërron tërësisht pavarësinë kushtetuese të këtij institucioni“, Betimi për Drejtësi, 19. jul 2024, (videti link: <https://betimiperdrejtesi.com/kli-ligji-per-IMC-shkaterron-teresisht-pavaresine-kushtetuese-te-ketij-institucioni/>), (poslednji put pristupljeno 13. septembra 2024).

sam novi Zakon o NKM bi mogao da nosi opasnost da podrije rad ove ustavno nezavisne institucije. Pored toga, povećanjem broja članova na jedanaest, postoji opasnost da se podrije sadašnjih pet članova, jer bi novih šest članova mogli da donose odluke, bez glasova prvobitnih pet članova. Iako za to nisu navedeni razlozi, i pod kojim okolnostima, povećanje broja članova NKM moglo bi da nalikuje na pokušaj potpune i brze politizacije NKM.¹³³

U pomenutom izveštaju, KIP je našao problematičnim pitanje imenovanja i razrešenja predsedavajućeg i članova NKM, pošto novi Zakon o NKM dozvoljava SK ne samo da imenuje već i da razrešava članove NKM sa funkcije, u svakom slučaju kada skupštinski odbor izgubi poverenje u njih. Što se tiče razrešenja članova NKM, u novom nacrtu ovog zakona, skupštinskom odboru nije dozvoljeno da razreši sve članove odjednom. Međutim, ovi kriterijumi omogućavaju skupštinskoj većini da promeni sastav NKM u svakom trenutku. Ova situacija izlaže sve članove NKM pritisku. Pored toga, uloga SK u NKM se proteže do tačke izbora njenog predsedavajućeg, za razliku od drugih kolegijalnih institucija, i uprkos činjenici da je izbor predsedavajućeg prirodna nadležnost jedne kolegijalne institucije. Dakle, sve dok svaka vlada ima skupštinsku većinu, to znači da Vlada može u potpunosti da politizuje NKM u svakom trenutku. I to, jednostavnim imenovanjem i razrešavanjem njegovih članova i predsedavajućeg.¹³⁴

Novi Zakon o NKM takođe zabrinjava nemačku ambasadu na Kosovu, koja je učestvovala u komentarima EU. Oni su izrazili nezadovoljstvo i istakli da im je teško da razumeju zašto se tako nešto dogodilo, dodajući da ako je cilj da Kosovo napreduje ka Evropskoj uniji, onda treba uzeti u obzir komentare i preporuke EU.¹³⁵

Pored toga, drugi akteri su takođe opisali novi Zakon o NKM kao problematičan, ističući zabrinutost oko broja članova i trajanja njihovih mandata.¹³⁶ Takođe je primećeno da ovaj zakon ozbiljno podriva nezavisnost NKM.¹³⁷

Sa druge strane, uređivanje onlajn medija u skladu sa novim zakonom takođe se ocenjuje nejasnim.¹³⁸

Sasvim drugačije mišljenje dao je predsedavajući skupštinskog Odbora za medije, koji dolazi iz redova vladajuće stranke, koji novi zakon ne vidi kao podrivanje nezavisnosti NKM. Prema njegovim rečima, u ovom zakonu nema osnova ni za jednu odredbu za koju bi se moglo reći da podriva nezavisnost institucije; naprotiv, on je izjavio da novi zakon samo unapređuje nezavisnost NKM.¹³⁹

8. Izvučene pouke

NKM je uložio napore da smanji broj zaostalih nerešenih predmeta, koji su se nagomilali usled činjenice da on nije funkcionisao u periodu od približno sedam meseci (oktobar 2022 – maj 2023).

---

¹³³Ibid, str. 13- 15.

¹³⁴Ibid, str. 19.

¹³⁵ Intervju sa Kristijanom Bočerom - šefom Odseka za kulturu, štampu i odnose sa javnošću u nemačkoj ambasadi u Prištini.

¹³⁶ Intervju sa Imerom Muškoljajem – izvršnim direktorom SŠK; Intervju sa Arditom Zejnulahu - izvršnom direktorkom AMPEK-a.

¹³⁷ Intervju sa Isakom Šabanijem – članom skupštinskog Odbora za medije.

¹³⁸ Intervju sa Arditom Zejnulahu - izvršnom direktorkom AMPEK-a.

¹³⁹ Intervju sa Valjonom Ramadanijem - predsedavajućim skupštinskog Odbora za medije.

Sa druge strane, Odbor za žalbe je bio van funkcije od 29. oktobra 2023. godine, pošto je imao samo jednog člana, koji je imenovan u junu te godine. Novi zakon o NKM uključuje raspuštanje ovog odbora, uz upućivanje nezadovoljnih stranaka da izjave žalbu nadležnom sudu.

Što se tiče transparentnosti, NKM objavljuje svoje zakazane sastanke i objavljuje izjave nakon sastanaka na svom zvaničnom veb-sajtu, u kojima upoznaje javnost o ključnim dešavanjima. Međutim, nisu objavljene odluke sa ovih sastanaka (od maja do avgusta).

Takođe, NKM je uveo digitalnu mapu koja omogućava javnosti pristup svim imalcima licence NKM i povezanim podacima o vlasništvu. Ova mapa je predstavljala značajan pozitivan korak ka transparentnosti vlasništva nad medijima.

Ljudski i tehnički resursi NKM su nedovoljni za obavljanje njegovih dužnosti, posebno imajući u vidu da se broj imalaca licence do sada povećao šestostruko, dok je broj zaposlenih ostao nepromenjen. Povećanje osoblja još više postaje nužno u vreme kada se teži proširenju nadležnosti NKM.

Zakon br. 08/L-228 o opštim izborima daje dodatne obaveze NKM. Da bi sproveo ove obaveze, NKM je morao da usvoji relevantne podzakonske akte. U tu svrhu, NKM je zatražio pomoć od KIP u izradi podzakonskih akata u ovoj oblasti. KIP je pružio pro bono podršku NKM u izradi nacрта podzakonskih akata koji se odnose na sprovođenje obaveza koje proizilaze iz Zakona o opštim izborima. S tim u vezi, NKM je usvojio Uredbu o obavezama pružalaca medijskih usluga tokom izborne kampanje, decembra 2024. godine.

NKM sprovodi adekvatnije i konkretnije nadgledanje na osnovu primljenih pritužbi. Institucija takođe privodi kraju pripreme za nadgledanje svojih imalaca licence tokom opštih izbora zakazanih za februar 2025. Što se tiče sankcija, NKM je izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 149.000 evra u proteklih osam meseci, sa najvećom novčanom kaznom u iznosu od 64.000 evra. Između 1. maja i 15. avgusta 2024. godine, NKM je pokrenuo 79 slučajeva protiv radio-difuznih stanica. U međuvremenu, tokom ovog perioda, izrečene su kazne u ukupnom iznosu od 10.000 evra.

Ubuduće, NKM ne bi trebalo da postupa u slučajevima u kojima su žalbe objedinjene u jednoj disciplinskoj odluci, već umesto toga treba da postupa sa novčanim kaznama kao pojedinačnim odlukama za svakog imalaca licence. Sankcije su pojedinačne i nisu povezane sa drugim sankcijama, prosto zbog toga što su pritužbe iste prirode i prihvaćene su u relativno sličnom vremenskom roku. Objedinjavanje postupka predstavlja procesnu radnju, a ne vezu između sankcija. Iz tog razloga, NKM treba da izrekne individualne sankcije u svakom predmetu žalbe u kojima nađe da je načinjen prekršaj, a ne jednu kaznu za više subjekata. Shodno tome, treba smatrati da je iznos od 100.000 evra maksimalni plafon za svaki prekršaj, a ne plafon za sve prekršaje zajedno. Način na koji je ova odredba tumačena od strane NKM predstavlja neadekvatnu primenu zakona, sprovođenje nezakonite kaznene politike i potencijalno nanosi štetu budžetu.

Što se tiče preostalih neizmirenih dugovanja, odluka NKM doneta jula 2023. godine dovela je do otplate duga u iznosu od 123.774,21 evra. Međutim, glavni izazov ostaje nagomilani dug RTK, koji čini većinu dugovanja.

Od ponovnog stavljanja u funkciju NKM u drugoj polovini 2023. godine, do decembra 2024. godine, institucija je usvojila sedam uredbi: 1) Uredbu o imenovanju, vrednovanju i disciplini izvršnog direktora; 2) Uredbu o vlasništvu i koncentraciji imalaca licenci NKM; 3) Uredbu o zaštiti dece i maloletnika u audio i audiovizuelnim medijskim uslugama; 4) Uredbu o audio i audiovizuelnoj komercijalnoj komunikaciji; 5) Uredbu o zaštiti korisnika u pružanju audio i audiovizuelnih medijskih usluga; 6) Uredbu o postupku postupanja po žalbama u NKM; i 7) Uredbu o obavezama pružalaca medijskih usluga tokom izborne kampanje.

NKM je potpisao sporazum o saradnji sa APRK, koji predviđa da APRK neće dozvoliti imaoima licence NKM da promene vlasništvo bez prethodnog odobrenja NKM.

Sa druge strane, što se tiče procesa digitalizacije, nisu preduzete nikakve radnje.

Članovi NKM su se suočili sa raznim napadima poslanika vladajuće stranke. NKM je tri puta pozivan da podnese izveštaj skupštinskom Odboru za medije u vezi sa određenim odlukama. Napadi su uključivali različite vidove omalovažavanja, uključujući optužbe za nacionalnu izdaju.

Pored ovih napada, nezavisnost NKM je takođe narušena i novim Zakonom o NKM, čiju ustavnost ocenjuje Ustavni sud.

9. Preporuke

9.1. Preporuke NKM

1. NKM treba da objavi sve svoje odluke na svom zvaničnom veb-sajtu na službenim jezicima.
2. NKM treba da obezbedi da digitalna mapa vlasništva nad medijima neprekidno funkcioniše.
3. Iako je bilo određenog napretka u naplati dugogodišnjih dugovanja prema NKM, isti bi trebalo da nastavi svoje napore da naplati preostala neizmirena dugovanja.

9.2. Preporuke Skupštini Kosova

1. Kako bi se upotpunio sastav i ojačala legitimnost odluka IMC-a, Skupština Kosova treba da izabere preostale članove IMC-a.
2. SK mora da odgovori na budžetske zahteve NKM. Proširenje nadležnosti NKM bi trebalo da bude praćeno neophodnim budžetskim sredstvima koji bi omogućili sprovođenje njegovih zakonskih obaveza.
3. SK treba da radi na funkcionalizaciji Odbora za žalbe, pošto je trenutni zakon o NKM još uvek na snazi, a novi zakon čeka odluku Ustavnog suda.
4. SK treba da prestane da vrši pritisak i napade na članove NKM, obezbeđujući da nema pokušaja da se utiče na njih.
5. SK mora da sačuva ustavnu nezavisnost NKM, kako kroz donete zakone tako i kroz preduzete radnje.

9.3. Opšte preporuke

1. Trebalo bi preduzeti planove i akcije za sprovođenje procesa digitalizacije.
2. Treba uložiti napore da se postigne sporazum između NKM i RTK o izmirenju dugovanja, s obzirom da budžeti obe institucije proizilaze iz budžeta Kosova.

10. Aneksi

10.1. Aneks 1. Konsultovani instrumenti za prikupljanje podataka i ključni dokumenti

- Redovni sastanci NKM;
- Zvanični veb-sajt NKM i stranica na Fejsbuku;
- Pisani odgovori NKM na zahteve za informacijama;
- Ustav Kosova;
- Izveštaj Evropske komisije o Kosovu za 2023;
- Izveštaj Kosovskog instituta pravde „Politizacija NKM“;
- Novi zakon o NKM;
- Zakon o NKM;
- Uredbe NKM;
- Zakon o opštim izborima na Kosovu.

6.3. Aneks 2. Lista intervjua:

Ime	Zanimanje
Jeton Mehmeti	predsedavajući NKM ¹⁴⁰
Besnik Beriša	član NKM
Faruk Redžaj	vršilac dužnosti izvršnog direktora NKM
Valjon Ramadani	predsedavajući skupštinskog Odbora za lokalnu upravu, javnu upravu, regionalni razvoj i medije
Isak Šabani	član Odbora za lokalnu upravu, javnu upravu, regionalni razvoj i medije
Ardita Zejnullahu	izvršna direktorka AMPEK
Fljaka Suroi	direktorka izdavačke i medijske kuće „Koha Group“
Imer Muškoljaj	izvršni direktor SŠK
Christian Bötcher	šef Odseka za kulturu, štampu i odnose sa javnošću u nemačkoj ambasadi u Prištini
Jarmo Feliks Helppikangas	Kancelarija Evropske unije na Kosovu - šef Odeljenja za vladavinu prava, pravna pitanja i ljudska prava, specijalni predstavnik EU
Fitim Veljiu	član NKM

¹⁴⁰ *Napomena:* U vreme objavljivanja ovog izveštaja, mandat predsedavajućeg NKM g. Jetona Mehmetija je istekao, dok je mesto i dalje upražnjeno.